

Date: 21st January-2026

**CHET TILLARINI O‘QITISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK
INNOVATSIYALAR**

Ibragimova Madina Mamasoliyeva

Respublika imkoniyati cheklangan shaxslar uchun ixtisoslashtirilgan maxsus
texnikum Ingliz tili fani o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada so‘nggi yillarda chet tillarini o‘qitishda qo‘llanilayotgan asosiy pedagogik innovatsiyalar tahlil qilinadi: kommunikativ yondashuv, vazifa asosida o‘qitish, mazmun va tilni integratsiyalash, aralash va yondashuvlari, kompyuter va mobil yordamchi o‘qitish, o‘yinlashtirish, hamda sun‘iy intellekt va generativ AI ilovalari. Har bir metodning nazariy asoslari, afzalliklari, cheklovlari va amaliy tatbiq usullari keltiriladi hamda muallimlar va ta‘lim muassasalari uchun tavsiyalar ishlab chiqiladi. Maqolada so‘nggi tadqiqotlar va misollar bilan dalillanishi ta‘minlangan.

Kirish

XXI asr ta‘limi — raqamli, interfaol va kompetensiyaga yo‘naltirilgan jarayon. Chet tillarini o‘qitish an‘anaviy grammatik-uzluksiz yondashuvdan amaliy kommunikatsiya va muammolarni hal qilishga yo‘naltirilgan usullarga o‘tdi. Rivojlanayotgan texnologiyalar: onlayn platformalar, mobil ilovalar, shuningdek, generativ AI vositalari — til o‘rganishni yanada shaxsiylashtirish va kengaytirish imkonini berdi. Bularning ta‘lim samaradorligiga ta‘siri bo‘yicha ko‘plab tadqiqotlar mavjud.

Nazariy asoslar va tamoyillar.

Zamonaviy innovatsiyalar quyidagi pedagogik prinsiplar asosida shakllanadi:

Kommunikativlik — tilni real vaziyatlarda muloqot vositasi sifatida o‘rgatish.

Vazifa va maqsadga yo‘naltirilganlik — o‘quvchilar haqiqiy vazifalarni bajarish orqali tilni o‘zlashtiradi

Integratsiya — tilni boshqa mazmun (fan) bilan birga o‘rgatish, bu lug‘at va kontentni bir vaqtda oshiradi.

Texnologik integratsiya va o‘zlashtirish —vositalari va sun‘iy intellekt yordamida individualizatsiya va avtomatik fikslash imkoniyatlari.

Ushbu tamoyillar zamonaviy metodlarning umumiy poydevorini tashkil etadi va ularning har biri chet tilini real kommunikativ maqsadlar uchun o‘rgatishga xizmat qiladi.

Asosiy innovatsiyalar

1. Kommunikativ yondashuv (CLT)

CLT — tilni o‘rganishni muloqot orqali (speaking, listening, interaction) rivojlantirishga urg‘u beradi. Tadqiqotlar CLTning o‘quvchilarda og‘zaki va yozma kommunikatsiya ko‘nikmalarini oshirishda samarali ekanligini ko‘rsatadi, biroq an‘anaviy grammatika mashqlarini to‘liq yo‘qotmaslik kerak.

2. Vazifa asosida o‘qitish (TBLT)

Date: 21st January-2026

TBLT da o'quvchilarga real hayotga oid vazifalar beriladi — masalan, yo'l so'rash, reklama yaratish, loyiha taqdimoti. Bu metod tilni "amalda" ishlatishni rag'batlantiradi va muammoni hal qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Tadqiqotlar TBLTning kommunikativ kompetensiyani oshirishda ijobiy natija berganini ko'rsatmoqda.

3. CLIL (Content and Language Integrated Learning)

CLIL yondashuvida chet tili orqali boshqa fan (masalan, tarix, geografiya yoki fan) o'qitiladi. Bu usul so'z boyligi va fan kontentini bir vaqtning o'zida oshiradi hamda tilni yanada kontekstli va ma'noli qiladi.

4. Aralash (blended) va Flipped Classroom modellari

Onlayn resurslarni va yuzma-yuz darslarni uyg'unlashtiruvchi blended learning va dars oldidan materiallarni onlayn o'rganib, darsda amaliy ishlarga e'tibor beriladigan flipped classroom modellarining samaradorligi meta-tahlillar bilan tasdiqlangan. Ushbu yondashuvlar o'qituvchiga individual yordam ko'rsatish va dars samaradorligini oshirish imkonini beradi.

5. CALL (Computer-Assisted Language Learning) va MALL (Mobile-Assisted Language Learning)

Kompyuter va mobil ilovalar (masalan, interaktiv mashqlar, talaffuz tekshiruvi, chat-botlar) til o'rganishni moslashuvchan va qiziqarli qiladi. MALL, ayniqsa, o'rganishni har joyda va istalgan vaqtda amalga oshirish imkonini beradi.

6. Gamification — o'yinlashtirish

O'yin elementlarini (ballar, reytinglar, missiyalar) darsga qo'shish motivatsiyani oshiradi, aniq maqsad va tezkor fikr-mulohaza beradi. Tadqiqotlar gamification o'quvchilar motivatsiyasini va ba'zi holatlarda so'z boyligini oshirishini ko'rsatadi.

7. Sun'iy intellekt va generativ AI

Yaqin yillarda generativ AI (chatbotlar, til model-lari) til o'qitishda adaptiv mashg'ulotlar, avtomatik fikslash, talaffuzni tahlil qilish va interaktiv suhbatlarni ta'minlashda foydali bo'ldi. Shu bilan birga, AI foydalanishda nazorat va sifat masalalari paydo bo'lmoqda — ayrim ilovalar (masalan, Duolingo)da foydalanuvchilar AI natijalaridan norozi bo'lgan holatlar ham kuzatilgan.

Amaliy tatbiq va tavsiyalar

Metodik integratsiya: Bir metodga yopishib qolmay, CLT, TBLT va texnologik vositalarni kombinatsiyalab qo'llash.

Blended dizayn: Asosiy tushuncha va nazariyani onlayn materiallarga joylab, darslarda amaliy ishlar va tahlilga e'tibor berish.

AI vositalaridan ehtiyotkor foydalanish: AI yordamchi sifatida samarali — lekin har doim inson mutaxassisi tomonidan tekshirish va pedagogik tanqid talab etiladi.

O'qituvchilarni malaka oshirish: Yangi texnologiyalar va metodlar bo'yicha doimiy trening va professional rivojlanish muhim.

Baholashni yangilash: Formativ baholash, portfoliolar, loyiha natijalari va autentik vazifalarni baholashga ko'proq e'tibor.

Date: 21st January-2026

Muammolar va cheklovlar

Raqamli tengsizlik: Har bir o'quvchi texnologiyaga teng kirish huquqiga ega emas.

Pedagogik savodsizlik: O'qituvchilarning yangi vositalarni samarali qo'llashdagi qiyinchiliklari.

AI va sifat masalalari: AI tomonidan ishlab chiqarilgan kontent ba'zida yomon yoki noaniq bo'lishi, shuningdek madaniy va lingvistik xatoliklar xavfi mavjud.

Xulosa

Chet tillarini o'qitishda zamonaviy pedagogik innovatsiyalar — kommunikativ yondashuv, TBLT, CLIL, blended learning, CALL/MALL, gamification va sun'iy intellekt kabi elementlarni o'z ichiga oladi. Ushbu yondashuvlar o'rganishni kontekstga bog'liq, motivatsion va moslashuvchan qiladi. Biroq, texnologiya va metodlarni samarali tatbiq etish uchun o'qituvchilarni tayyorlash, raqamli infratuzilmani yaxshilash va sifat nazoratini kuchaytirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

Quyidagi manbalar maqolada keltirilgan asosiy dalillar va tavsiyalar uchun ishlatildi:

Qasserras, L. (2023). Systematic Review of Communicative Language Teaching. EJ-Edu.

Schmid, R. F. (2023). A meta-analysis of online learning, blended learning, the flipped classroom. ScienceDirect.

Sanako. Benefits of CLIL in modern language education (article, Sep 16, 2024).

CALL-EJ (Computer-Assisted Language Learning Electronic Journal). CALL research and reviews.

ResearchGate — Mobile-Assisted Language Learning (MALL) — Revolutionizing Language Education (review).

ResearchGate — Gamification in Teaching and Learning Languages: A Systematic Literature Review.

Duolingo news coverage — Duolingo Adds AI Innovations To Language Learning App (Duocon 2024).

Ziyoda, S. (2025). Blended Learning Approaches in Language Teaching. MJST Journal.

